

Pastoralna dinamika velikih crkvenih slavlja

Nikola Vranješ*

Sažetak

Okupljanje u zajedništvu crkvene zajednice okosnica je kršćanskog života i konstanta koja predstavlja nezaobilazno i konstitutivno uporište djelovanja iz vjere. Pritom se u prvom redu misli na okupljanje kojemu je u središtu slavlje sakramentata (na poseban način euharistije) i slušanje Božje riječi. Bog koji je u sebi zajedništvo triju Osoba providonosno okuplja svoj narod. Okupljanje u zajedništvu Crkve presudni je izraz dinamike okupljanja vjernika. Ono je konstanta koja u bitnome određuje pastoral. U tom smislu okupljanje u crkvenom zajedništvu postaje ne samo znak i izričaj vjere te zajednice već i glavna odrednica njezina života i djelovanja, glavna odrednica pastoralna. Pastoral se ostvaruje u dinamici okupljanja. Ova činjenica postaje na poseban način vidljiva prigodom većih crkvenih okupljanja, posebice velikih slavlja, ali i u nekim drugim prigodama. U ovom članku razrađuje se odnos upravo tih većih okupljanja crkvene zajednice i redovite dinamike pastoralnog djelovanja, budući da upravo u tom odnosu leže neki od temeljnih problema povezanosti okupljanja i redovitog pastoralna u aktualnom trenutku, kao i perspektive za poboljšanje istog odnosa.

Ključne riječi: Crkva, okupljanje, slavlje, proslava, pastoral, zajedništvo, župna zajednica

Uvod

Možemo reći da se pastoralno djelovanje Crkve, kao u sebi višeoblična, ali bitno jedinstvena stvarnost, ostvaruje kroz određene pastoralne dinamizme. Oni se prije svega odnose na pastoralno djelovanje unutar biskupijske i župne dimenzije života Crkve, ali i na djelovanje manjih skupina, udruga ili većih crkvenih pokreta, kao i na osobni apostolat i sl. U odnosu na te dinamizme velika slavlja¹ crkvene

* Dr. sc. Nikola Vranješ, Teologija u Rijeci, Područni studij Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Adresa: Tizianova 15, 51 000 Rijeka, Hrvatska.
E-pošta: nikola_vranjes2004@yahoo.com

1 Potrebno je odmah na početku odrediti i neke terminološke oznake. U ovom radu termini *okupljanje* i *zajedništvo* promatraju se kao širi okvir i pretpostavke određenih događanja u životu Crkve. U širem kontekstu ponekad se koristi i riječ *slavlje* koje može označavati cijeli kontekst događanja (pri čemu bi bilo ispravnije koristiti izraz *proslava*). U vlastitom smislu *slavlje* se koristi kao oznaka

zajednice (koja su također dio ukupne pastoralne dinamike), posebice ona na biskupijskoj i nacionalnoj razini, predstavljaju značajne događaje, ali se ostvaruju povremeno ili prigodno, tj. pojedinačni su vrhunci višeobličnih pastoralnih napora koji se ističu u određenom vremenskom razdoblju na poseban način, vezano uz određene prigode. Kod nas su prigode o kojima je riječ povezane uz slavlja istaknutih crkvenih obljetnica, određenih tematskih crkvenih okupljanja, kao što su euharistijski kongresi, slavlja pojedinih segmenata crkvene zajednice poput nacionalnog susreta mladih itd. U logiku velikih okupljanja u zajedništvu vjere uklapaju se i velika nacionalna hodočašća i sl.² Harmonično uklapanje velikih crkvenih slavlja u redovite napore pastoralna predstavlja idealan i logičan slijed djelovanja u odnosu na naznačenu temu. No iskustvo govori i o drugačijim pristupima istaknutom odnosu, zbog kojih je često teško ostvariti ovaj harmoničan slijed, a koji vode više k pastoralnoj improvizaciji, a daleko su od organskog pastoralna.

1. Okupljanje i slavlje u zajedništvu

Okupljanje u zajedništvu je konstanta i polazište svih pastoralnih napora i pothvata. Pastoral izvire iz okupljanja i zajedništva. Liturgija Crkve njegovo je središte, a u isto vrijeme i izvor i cilj (na poseban način euharistijsko slavlje). Oblici i modeli pastoralna bitno su povezani s dinamikom okupljanja i rastom u zajedništvu. To je posebice vidljivo u aktualnom trenutku u kojemu je djelovanje u smislu očuvanja i izgradnje istinskoga crkvenog zajedništva na poseban način postalo imperativ.³ Hrvatski biskupi jasno govore o važnosti dinamike okupljanja i zajedništva za pastoral i ukupan život u vjeri.⁴ Stoga je neupitna važnost okupljanja zajednice, a to se logično u prvom redu odnosi na sakramentalna slavlja. Razvijati

za liturgijsko, prije svega sakramentalno slavlje. Slavlje je dakle promatrano kao ključni dio šireg događanja; ono podrazumijeva zajedništvo i okupljanje [usp. Sodi, Manlio, *Celebrazione*, u: Midali, Mario — Tonelli, Riccardo (uredili), *Dizionario di pastorale giovanile*, Elledici, Leumann (Torino), 1992, str. 161]. Razlikovanje se isto tako posebice odnosi na jasno razlučivanje sakramentalnih slavlja Crkve od raznih ostalih oblika okupljanja zajednice. Riječ *okupljanje* upotrijebljena je prije svega kao oznaka ukupne dinamike i bogatstva jednoga šireg događanja. Također, važno je istaknuti da jedan veliki događaj ili događanje, kao što je npr. euharistijski kongres, podrazumijeva niz slavlja (kongresna slavlja) koja se odvijaju u sklopu većega složenog događanja ili proslave. Usp. Devčić, Ivan, Nadbiskupova poruka za početak nove pastoralne i katehetske godine. »Župa i slavljenje kršćanskih otajstava u godini sv. Pavla«, u: *Službeni Vjesnik Riječke nadbiskupije*, IX (2008), br. 4, str. 70.

- 2 Pritom je važno naglasiti da su liturgijska događanja, posebice sakramentalna slavlja, najbitniji element određenih okupljanja — kao što su susreti mladih ili hodočašća, ali da je samo okupljanje puno šira stvarnost od liturgijskog događaja.
- 3 Usp. Šimunović, Milan, Eklezijalnost — osnovni čimbenik vjeroučiteljske službe, u: *Katehetski glasnik*, VI (2008), br. 2, str. 24.
- 4 Tako je jedan od ključnih naglasaka s obzirom na uključivanje novokrštenika u aktivnu dinamiku života vjere upravo naglasak uključivanja u dinamiku okupljanja u vlastitoj župnoj zajednici. Usp. Hrvatska biskupska konferencija, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, Glas Koncila, Zagreb, 2008, br. 29.

svijest o izvorišnoj sakramentalnoj važnosti, kao i presudnoj ulozi u smislu snage i značenja tih slavlja za život i djelovanje u vjeri, tako se pokazuje prioritetom pastoralna u aktualnom trenutku, u kojemu se upravo to često previđa. Slavlja sakramenata ponekad su mnogima samo »usputni događaji«. To je problem na koji biskupi jasno upozoravaju. Sakramentalno događanje, usmjereno na vođenje i mijenjanje konkretnog života onih koji su u njega uključeni, mnogima postaje tek lijepi čin čije se puno značenje često niti poznaje, niti shvaća, niti živi. I različita druga okupljanja vjerničke zajednice ostaju na razini čiste svakodnevice bez dubljeg značenja. Čini se da se velika slavlja u tom smislu, i pored često prisutnih znakova vanjske raskoši i bogatstva sadržaja, doživljavaju i ostvaruju bez dužne pozornosti na sve dimenzije koje uključuju. A problemi koji do toga dovode ne tiču se samo mentaliteta sudionika niti složenosti svih sastavnica velikih okupljanja već i impostacije pastoralna takvih događaja. Upravo u tom smislu potrebno je učiniti neke korake kako bi velika slavlja bila organski uklopljena u ukupnu pastoralnu dinamiku.

1.1. Velika slavlja i organsko pastoralno djelovanje

Velika crkvena slavlja nisu nikakva novost za Hrvatsku crkvu; štoviše, možemo reći da su s vremenom postala jedna od konstanti našega pastoralnog djelovanja (jasno, ne samo našeg). Dovoljno je prisjetiti se razdoblja od sredine sedamdesetih do sredine osamdesetih godina prošlog stoljeća i slavlja velikih obljetnica kršćanstva u Hrvata koja su u nesklonim vremenima značila izuzetno puno za okupljanje Crkve. Istu logiku i cilj, slavlje Gospodina u zajedništvu Crkve i izgrađivanje života u vjeri, ovakva okupljanja imaju i danas, a imat će i u budućnosti. Ovo je posebice važno istaknuti budući da se u određenim prigodama stječe dojam kako neki drugi, uglavnom socio–kulturološki elementi, izbijaju u prvi plan i kao da postaju važniji od vjerskog elementa, što nikako ne može biti cilj crkvenih slavlja. Ova činjenica ne dokida njihove kulturološke i sociološke poveznice i odjeke, već samo ističe njihovu prvotnu svrhu i značenje. Čini se da je to jedan od prvih elemenata o kojemu se, vezano uz naznačenu temu, mora voditi računa u pastoralu.

Drugi i možemo reći najvažniji element organskog povezivanja redovitoga pastoralnog djelovanja i dinamike velikih crkvenih okupljanja je činjenica uklapanja tih okupljanja u zakonitosti i logiku pastoralne projektualnosti, poštujući pritom dinamiku i metodologiju i redovitoga pastoralnog djelovanja. Velika crkvena slavlja ne mogu i ne smiju postati apsolutno izdvojeni i autoreferencijalni trenuci života Crkve,⁵ već nužno moraju biti »sastavni dio uređenog hoda«. ⁶ Kao što u cjelo-

5 Upravo se ta opasnost nadvija nad praksu velikih slavlja. To se mora uočiti posebice danas kada je u punoj snazi prisutan fenomen svodenja dimenzije svjedočenja vjere isključivo na sudjelovanje u liturgijskim slavljinama (bez aktivnog i zauzetog ukupnog kršćanskog življenja u osobnoj, obiteljskoj i društvenoj dimenziji života), a i to je mnogima postalo praksa samo prigodom nekih posebnih prigoda. Usp. Matulić, Tonči, *Metamorfoze kulture. Teološko prepoznavanje znakova vremena u ozračju znanstveno–tehničke civilizacije*, Glas Koncila, Zagreb, 2008, str. 824–825. U tom smislu velika slavlja u opasnosti su postati u svjesti i praksi mnogih vjernika tek još jednom od posebnih prigoda

kupnom pastoralnom djelovanju treba poštivati načelo ostvarivanja vjerskih principa, i sukladno tome »onoga što trebamo činiti«, ali ne izdvojeno od života, ne odvojeno od stvarnosti, od svakodnevice, tako je veće i veliko slavlje zajednice potrebno harmonički povezati sa svakodnevnim i redovitim pastoralnim naporima.⁷ Potrebno je ostvarivati dinamiku recipročnog odnosa načela vjere i plodova osluškivanja života, u kojemu načela ostaju normativni čimbenik.⁸ Pastoral velikih slavlja ne smije postati tek dodatak svakodnevici pastoralne stvarnosti⁹ niti stran i potpuno izniman slučaj u odnosu na redoviti, prije svega župni pastoral. A čini se da problemi nastaju upravo vezano uz ove navedene elemente. Velika slavlja, bilo da je riječ o tematski određenim događajima, bilo pak o obljetnicama ili prigodnim događajima, moraju biti kruna uređenoga pastoralnog hoda u smislu kojeg se, kroz duže vremensko razdoblje, ostvaruju različiti projektualni dinamizmi, počevši od župne, preko dekanatske, do biskupijske i metropolijske razine, a međunarodni ili nacionalni događaj (ili biskupijski ili metropolijski) treba biti kruna svih navedenih napora. Pritom je značajno primijetiti kako navedeni put nije moguće na odgovarajući način prijeći organiziranjem tek nekoliko povremenih duhovno-molitvenih ili studijskih susreta pred sam veliki događaj na nižim ili višim razinama, već je potrebno razraditi projektualnu dinamiku u dužem razdoblju, unutar koje će se na sustavne i diferencirane načine stvarati preduvjeti za primjereni zajednički hod jedne župne i biskupijske zajednice prema određenom većem događanju.

1.2. Uočljivi problemi

Često se stječe dojam prevelike odvojenosti, tj. raskoraka velikih slavlja u odnosu na dinamiku župnog i biskupijskog života i djelovanja. Tiče se to i metodologije pripreme velikih slavlja, ali i angažmana osoba i skupina koje u njemu sudjeluju, a čiji doprinosi u vlastitim župnim zajednicama često ne odgovaraju onome što se želi pokazati na velikim slavljinama. Pritom se posebice ističu problemi vezani uz angažman vjernika laika kojih većina, ili barem dobar dio, ne biva zahvaćena inicijativama većih događaja, pa se u tom smislu javlja problem određene autoreferencijalnosti nekih većih pothvata koji kao da ostaju aktualni i plodonosni samo

pridruživanja crkvenoj zajednici u slavlju, bez uključivanja i življenja u redovitoj dinamici liturgijske, posebice župne zajednice.

6 Ghersi, Alessandro, *Itinerari per adolescenti e giovani*, u: *Rivista di pastorale liturgica*, XLV (2007), br. 6, str. 9.

7 Upravo je to zasnovano na logici organskog uklapanja većih slavlja zajednice u odnosu na redovitu dinamiku života i slavlja u župnoj zajednici o kojoj *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici* kaže: »Slavlja svjetskih, nacionalnih ili biskupijskih dana ni u kojem slučaju ne smiju iskrivljivati smisao i odvijanje nedjeljnih slavlja.« Hrvatska biskupska konferencija, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, Glas Koncila, Zagreb, 2008, br. 127.

8 Usp. Ghersi, Alessandro, *Itinerari per adolescenti e giovani*, u: *Rivista di pastorale liturgica*, XLV (2007), br. 6, str. 8.

9 Usp. *Isto*, str. 9.

u manjem krugu osoba.¹⁰ S druge strane, neki elementi većih slavlja, posebice uočljivi tijekom npr. nacionalnih susreta mladih, većinom naglasak stavljaju samo na određene dimenzije kao što je ona emocionalna,¹¹ ali nakon samog slavlja dimenzija npr. evangelizacijskog djelovanja ne biva posebice uočljiva u životima mnogih sudionika. Manifestativna dimenzija često je dominantna. Kada se k tome doda neprestano i često, barem s obzirom na neke projekte, prevladavajuće nastojanje samo oko što većeg mogućeg broja sudionika, problemi postaju dodatno komplicirani. Nadalje, posebice na župnoj razini, veliko slavlje u kojemu sudjeluju članovi određene župne zajednice često ne prate organski i projektni pothvati koji bi vodili tome da župno pastoralno djelovanje u određenom većem slavlju bude ostvareno kao skladno uklapanje u dinamiku zajedničkog djelovanja s drugim župnim i biskupijskim zajednicama. I nakon što veće slavlje prođe na župnim razinama, uočljiviji rezultati često nisu vidljivi. Župno je djelovanje u tom smislu često nepripremljeno i nedorađeno, a veliko slavlje često se promatra kao prilika koja će sama od sebe »nešto pokrenuti« i na župnoj razini. Istina je da se od velikih slavlja očekuju poticaji u smislu dinamiziranja crkvenog života na svim razinama. No pitanje je načina ostvarivanja tog procesa. On mora poštovati logiku organskog djelovanja, što znači da se svi pastoralni naponi moraju skladno uklapati u ukupno djelovanje, a upravo to često nedostaje. Tako se onda otvara put mnogim površnostima i improvizacijama. Organsko pastoralno djelovanje očito slijedi drugačiju logiku, logiku prostudiranog i pripremljenog djelovanja na svim razinama koje omogućuje skladno uklapanje napora i inicijativa župnih zajednica u one na biskupijskoj ili nacionalnoj razini. Problem manjka kreativnosti i nedostatka projekata na župnoj razini ne može se riješiti samim sudjelovanjem na većem slavlju. Ono može i treba dati poticaje i u tom smislu, ali sam hod župnog djelovanja zahtjeva sustavno, sređeno, uporno i trajno djelovanje na župnoj razini i prije i nakon većeg događaja.

2. Redimenzioniranje pastoralne dinamike velikih slavlja

Zbog navedenih je poteškoća nužno krenuti putem koji možemo nazvati »redimenzioniranjem« dinamike velikih crkvenih slavlja, u smislu poštovanja svih odrednica koje omogućuju skladno uklapanje dinamizama župnog života i djelovanja u logiku dinamizama velikih slavlja. Velika su crkvena događanja stalna konstanta Hrvatske crkve već duže vrijeme. Ona su nezaobilazni izraz crkvenog života i djelovanja i kao takva su nužna i potrebna, te će uvijek biti prisutna.¹² Zanimariti

10 Baloban, Josip, Crkveni pokreti u životu Crkve u Hrvatskoj, u: *Bogoslovska smotra*, 78 (2008), br. 2, str. 352: »... Događanja vjernika laika na nacionalnoj razini nije se uspjelo pretvoriti u događanje laika na nižim razinama: u župnama, dekanatima i biskupijama...«

11 Usp. Jurčević, Marijan, Temeljne vrijednosti kršćanske poruke u modernom (postmodernom) hrvatskom društvu, u: *Bogoslovska smotra*, 65 (1995), br. 3–4, 443.

12 O važnosti i vrednovanju velikih crkvenih događanja u Crkvi u Hrvata sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća vidi u: Čirko, Antonio Mario, *L'azione pastorale della Chiesa in Croazia du-*

doprinos koji ona daju ukupnoj dinamici života mjesnih crkava bilo bi neodgovorno. Stoga je samo potrebno poraditi na unutarnjoj kvaliteti i skladu njihova organiziranja u skladu s ukupnim pastoralnim djelovanjem Crkve na svim razinama. U tom je smislu na poseban način potrebno istaknuti nužnost ispravnog teološko-pastoralno prostudiranog okvira jednoga velikog događanja. To se odnosi na vrijeme odvijanja slavlja, njegovu specifičnu temu ili povod i njihovu aktualizaciju u široj crkvenoj javnosti, liturgijsko-pastoralne pripreme, evangelizacijski element slavlja, koji se u slučaju velikih događanja posebice treba obraditi s obzirom na iskustvo u vezi nekih crkvenih proslava koje u društvenoj javnosti bivaju slabo ili gotovo nikako zabilježene. Pritom nikako ne želimo umanjiti odgovornost društvenih medija koju crkvenim događanjima najčešće daju malo ili vrlo malo prostora u vlastitim programima ili na vlastitim stranicama. Ali s druge strane moramo se nužno upitati i o pastoralnoj impostaciji i evangelizacijskoj usmjerenosti i aktualnosti nekih događaja koje doprinose tome da sami događaji imaju slabe evangelizacijske odjeka.¹³ Redimenzioniranje treba ići za shvaćanjem i organiziranjem velikih slavlja kao vrhunaca pastoralnih napora na nižim razinama. Nužna priprema i organsko djelovanje na župnoj razini u tom smislu imaju ključnu ulogu.

2.1. *Djelovanje i priprema na župnoj razini*

Kako bi bilo moguće ukupnu pastoralnu i organizacijsku dinamiku većih slavlja postaviti u logiku logičnog i potrebnog vrhunca pastoralne aktivnosti na nižoj, prije svega, župnoj razini, potrebno je unutar ukupne redovite dinamike župnog djelovanja trajno i sustavno djelovati u vidu pojašnjavanja, pripremanja i upućivanja, najprije u smisao i značenje liturgijskog okupljanja u slavlju općenito (posebice što se tiče slavlja sakramenata), a potom i u doprinos i značenje koje za ukupnu dinamiku župnog života ima uključivanje u npr. jedno nacionalno hodočašće ili susret mladih.¹⁴ Pritom je važno izbjeći klasičnu napast 'preskakanja' pojedinih bitnih elementa ukupnosti spomenutog procesa. Naime može se dogoditi napast prebrzog organiziranja većeg događaja ili uključivanja u njega bez istinske katehetsko-

rante il comunismo (1945–1990) con specifico riferimento alle grandi manifestazioni ecclesiali. Excerptum theseos ad Doctoratum in S. Theologia, Pontificia Università Lateranense, Roma, 2005.

- 13 U tom je smislu indikativan primjer određenih slogana pod kojima se odvijaju neki veći događaji. Obično se takvi slogani ističu i putem javnih sredstava promidžbe, kao što su razni letci ili listići, plakati ili veliki tzv. »jumbo« plakati. Ukoliko se želi doprinijeti aktualiziranju evangelizacijskog tona poruke nužno se mora voditi računa o mogućnostima razumijevanja teološke poruke širokog sloja ljudi koji će s njom na taj način doći u kontakt. Kada to imamo pred očima nužno se moramo svi skupa zapitati do koje mjere i s kakvim razumijevanjem široki sloj ljudi susreće i zadržava poruku? Pritom nikako ne želimo dovesti u pitanje ispravnost i prikladnost sadržaja poruke, već se samo pitamo o pastoralnoj posljedici određenog načina njezina prenošenja.
- 14 Kao primjer sustavne pripreme velikog događaja na župnoj razini i to putem različitih oblika animiranja i edukacije može poslužiti uputa nadbiskupa Ivana Devčića prigodom pohoda pape Ivana Pavla II Rijeci 2003. godine. Tom prigodom nadbiskup spominje nekoliko značajnih aktivnosti koje bi na župama trebale biti provedene prije jednog velikog događaja na biskupijskoj ili nacionalnoj razini. Usp. Devčić, Ivan, *Pastoralne pripreme za pohod pape Ivana Pavla II. Rijeci*, u: *Službeni Vjesnik Riječke nadbiskupije*, IV (2003), 2, str. 36.

pastoralne i duhovne pripreme na župnoj razini, tj. bez ostvarivanja nužnih katehetskih, duhovnih i formacijskih procesa koji će omogućiti skladno uklapanje većega slavlja u dinamiku života i djelovanja župne zajednice. Tako se može dogoditi da broj sudionika bude relativno ili izuzetno velik, ali kvaliteta sudjelovanja i evangelizacijski odjeci samog događaja u životima sudionika vrlo slabo uočljivi.¹⁵ Nitko ne dovodi u pitanje vrlo snažne i lijepe dojmove sudjelovanja (koji dobrim djelom ostanu tek 'lijepa uspomena'), no liturgijski događaj, posebice sakramentalno slavlje, nema za cilj ostaviti tek lijepi dojam, već ostvariti životnu povezanost vjernika s Bogom u Crkvi, a to podrazumijeva usmjeravanje i mijenjanje života i posebice aktualiziranje njegove svjedočke dimenzije.

2.2. *Vrijeme ostvarivanja*

Bitni element redimenzioniranja pastoralne dinamike u smislu uključivanja velikih crkvenih događaja u okvire jedinstvenoga pastoralnog djelovanja je i pitanje vremenskog okvira unutar kojega bi bilo potrebno poraditi na njima, posebice na razini župne zajednice. Može se načelno reći kako je stalno potrebno djelovati u smislu skladnog uključivanja većih događanja u jedinstvenu pastoralnu dinamiku na svim razinama. Ipak, ukoliko je za cilj postavljeno ostvarivanje organskoga pastoralnog djelovanja, s obzirom na navedenu tematiku nužno je potrebno poraditi na uređenim pastoralnim projektima koji će tome doprinijeti, a koji imaju i svoju uređenu vremensku dinamiku.

Može se reći kako se u pripremi na sudjelovanje u npr. jednom nacionalnom događaju ne bi smjelo sređenu projektnu dinamiku svesti na okvir manji od jedne pastoralne godine. Iako pastoralni projekti mogu biti ostvarivani i u drugačijim vremenskim okvirima, ipak bi okvir od jedne pastoralne godine bio barem generalni okvir jednog projekta putem kojega bi bilo moguće poraditi na skladnom uključivanju pastoralnih napora na župnoj razini u dinamiku većeg slavlja na biskupijskoj ili nacionalnoj razini. Važno je reći da će neki bremenitiji događaji poput euharistijskog kongresa zahtijevati duže okvirno razdoblje priprema i njihov puno složeniji sustav. S obzirom na to pojedine nad/biskupije upravo to i predviđaju u svojim planovima i programima za odnosne pastoralne godine.¹⁶

Navedeno vremensko određivanje pastoralnih projekata s obzirom na veća crkvena događanja u Hrvatskoj uglavnom se više provodi na biskupijskoj razini, tj. na razini različitih biskupijskih povjerenstava i ureda, nego na župnim razinama.

15 Usp. Matulić, Tonči, *Metamorfoze kulture. Teološko prepoznavanje znakova vremena u ozračju znanstveno-tehničke civilizacije*, Glas Koncila, Zagreb, 2008, str. 787.

16 Kao primjer takvog određenja npr. događaja jednoga euharistijskog kongresa usp. Riječka nadbiskupija, *Nadbiskupijski pastoralni plan i program za 2008/2009. godinu. »Župa i slavljenje kršćanskog Otaštva u godini sv. Pavla,«* Tiskara Šuljić, Rijeka, 2008, str. 13. U ovom je slučaju vidljivo uklapanje velikog događaja euharistijskog kongresa u puno šire događanje euharistijske godine, koja će biti proglašena punu godinu dana prije samog središnjeg događaja kongresa koji predstavlja njezin vrhunac. Najava euharistijske godine ostvarena je već prethodne pastoralne godine. Na taj način moguće je računati s puno skladnijim i sustavnijim djelovanjem i na biskupijskoj razini i na župnim razinama.

Pripreme i djelovanje u ovom smislu na župnim su razinama još uvijek uglavnom prigodnog karaktera i vremenski su svedene uglavnom na onu neposrednu pripremu pred sam događaj (što nikako ne znači da je situacija takva u svim župama). Upravo tu postavku pastoralnog djelovanja treba mijenjati u smislu ostvarivanja sređenih projekata koji će na različitim područjima pastoralnog djelovanja na župnoj razini ići za tim da se upravo u tim različitim područjima u dužem vremenskom razdoblju sustavno djeluje na pripremi i skladnom povezivanju većeg događaja koji predstoji s redovitim župnim pastoralnim naporima.

2.3. Metodologija djelovanja

Nužno povezano s prethodnim dijelom je i pitanje metodologije djelovanja na župnoj razini, i to u okvirnom smislu, tj. što se tiče generalno prihvatljivih načina djelovanja s obzirom na župu kao takvu, kao i na pojedine manje skupine koje djeluju unutar nje. Ti opći okvirni načini rada kao svoju bitnu odrednicu imaju onu 'kapilarnu oznaku'¹⁷ djelovanja koje omogućuje da se određena tema predviđena kao središnja za veće okupljanje i slavlje koje slijedi počne sustavno obrađivati i pratiti na svim razinama crkvenosti. To konkretno znači da se u konkretnoj župnoj zajednici odnosna tema sustavno obrađuje na različite načine i u različitim prigodama. To znači da će i manje skupine koje djeluju unutar župne zajednice na sličan način prihvatiti istu temu u dinamizme vlastitog okupljanja i djelovanja. Upravo će tako odnosna tema i sve bogatstvo sadržaja koje nosi dosegnuti konkretne osobe i biti ostvarivani na najkonkretniji način i na svim razinama crkvene prakse. Tako će se sadržaj i sama dinamika određenoga tematskog okupljanja ili određenoga većeg slavlja od najmanjih i najkonkretnijih razina ispreplitati s dinamikom vjerskog života konkretnih osoba koje su pozvane uzeti udjela u njima, te će se i sama dinamika većeg slavlja već početi ostvarivati na spomenutim razinama. Ukoliko želimo crkveno vitalne i zauzete župne zajednice, kao i vitalne i angažirane manje skupine unutar njih, za ovakvu metodologiju djelovanja nužno se mora pronaći prostora i energije. Ne budu li pastoralni naponi uključivali sustavnu i programiranu kapilarnu metodologiju djelovanja, upast će se u rizik improviziranja i ponavljanja uhodanih shema koje neće polučiti moguće rezultate.

2.3.1. Osobni pristup u pastoralnom djelovanju

Pastoralna praksa većih crkvenih okupljanja i slavlja u ukupnoj pastoralnoj dinamici nužno mora krenuti od osobne razine vjernika. Već spomenuta 'kapilarna oznaka' djelovanja govori upravo o važnosti činjenice osobnog angažmana¹⁸ na toj, u određenom smislu, najkonkretnijoj razini. Osobni pristup u pastoralnom djelovanju nužna je pretpostavka za zrelo djelovanje na razini zajednice. Vezano uz pastoral velikih crkvenih okupljanja i slavlja, to dolazi još više do izražaja. Samo

17 Usp. Ivan Pavao II, *Christifideles laici. Apostolska pobudnica o pozivu i poslanju laika u Crkvi i u svijetu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 21997, br. 28.

18 Usp. *Isto*.

se formirana i zrela vjernačka osobnost može na odgovarajući način uključiti u ukupnu dinamiku velikih okupljanja. U protivnom će se dogoditi to da mnogima okupljanja posluže više kao potvrda religijsko–sociološke pripadnosti Crkvi, a premalo kao iskaz pune i stvarne pripadnosti i doprinosa njezinu životu.¹⁹ Upravo se tamo gdje se treba dogoditi životna sinteza,²⁰ a ona se mora na poseban način ostvariti na osobnoj razini, mora pronaći poveznica također i s odrednicama određenoga većeg okupljanja.

Osobni pristup u pastoralu pretpostavka je za takvo djelovanje, kao i za druge aspekte života u vjeri. Jedno od težišta problema pastoralna u Hrvatskoj danas je upravo pomanjkanje poosobljenog pristupa u djelovanju, kako pastira u odnosu prema vjernicima laicima (posebice na župnoj razini) tako i dobrog dijela vjernika laika samih u odnosu na život u vjeri i angažman iz vjere. Možda je upravo cijeli kontekst velikih crkvenih okupljanja, pri čemu se posebice misli na razdoblje nakon velikog događaja, prigoda u kojoj se manjak poosobljenog pristupa djelovanju najviše može prepoznati. S jedne strane ostaje konstanta velikog ili relativno velikog broja sudionika u određenom događaju, dok životne posljedice u vjernačkoj praksi nakon događaja ne potvrđuju, ili barem u dobroj mjeri ne potvrđuju važnost tog broja, a često niti gorljivost sudionika tijekom događaja, koja kasnije često jednostavno više nije uočljiva.

U sustavno pripremanje i ostvarivanje djelovanja, počevši od župne razine, nužno stoga mora biti ugrađen ozbiljan napor za osobnim pristupom u pastoralu.²¹ U ovom je smislu nužno ostvarivati ono što će papa Ivan Pavao II jasno označiti kao kriterij koji, među ostalim, nužno treba poštovati u zauzetom evangelizacijskom djelovanju, a riječ je o uvažavanju onoga što naziva 'uvijek različitim putem svake osobe.'²² Pastoralno djelovanje nužno mora obratiti pozornost na tu razinu. To nikako ne znači zapostavljanje razine zajednice i zajedništva, već jednostavno djelovanje na što solidnijim i kvalitetnijim elementima samog zajedništva i djelovanja u zajedništvu. Dimenzija zajedništva, koja je uvijek utemeljujuća, izvorišna i uporišna, mora u sebi uključivati djelovanje na izgradnji zrele i stabilne pojedinačne vjernačke osobnosti, koliko god je to moguće. Ovakav pristup mora postati prožimajućim elementom ukupnog pastoralna.²³ Konkretan čovjek u cjelovi-

19 Usp. Baloban, Josip, *Pastoralni izazovi Crkve u Hrvata*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1992, str. 44; Matulić, Tonči, *Metamorfoze kulture. Teološko prepoznavanje znakova vremena u ozračju znanstveno–tehničke civilizacije*, Glas Koncila, Zagreb, 2008, str. 787–788.

20 Usp. Ivan Pavao II, *Christifideles laici. Apostolska pobudnica o pozivu i poslanju laika u Crkvi i u svijetu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 21997, br. 34.

21 Usp. Hrvatska biskupska konferencija, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Zagreb — Zadar, 2000, br. 6.

22 Ivan Pavao II, *Novo millennio ineunte. Apostolsko pismo episkopatu, kleru i vjernicima na završetku Velikoga jubileja godine 2000*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2001, br. 40.

23 U tom je smislu osobito znakovit poticaj naših biskupa u dokumentu *Na svetost pozvani*: »Dužnost da, po uzoru na Dobroga Pastira, pozna svaku ovcu svoga stada, biskup može ostvariti samo uz pomoć svećenika koji zbog toga posebnu pozornost trebaju posvećivati *individualnom pastoralu*, i polazeći od toga izgrađivati zajedničarsku dimenziju...«, Hrvatska biskupska konferencija, *Na svetost pozvani. Pastoralne smjernice na početku trećega tisućljeća*, Glas Koncila, Zagreb, 2002, br. 79.

tosti svoje egzistencije, uključujući bitne svrhovitosti i elemente pastoralna, mora biti postavljen u njegovo središte. U protivnom niti najbolji projekti neće uspjeti učinkovito djelovati na život i mijenjati životnu praksu toga istog čovjeka. Navedeno otkriva jedan od ključnih izazova vezanih za temu velikih okupljanja i slavlja, ali i cjelokupne pastoralne prakse, tj. pomanjkanje nužne usmjerenosti odrednica projekata takvih događanja na osobnu razinu vjernika, pri čemu se ne misli na manjak elemenata nagovora, poticaja i sl., koji se ostvaruju na različite načine, već na impostaciju događaja kao takvog. Ovo se u puno slučajeva može primijetiti i u vezi ukupnoga pastoralnog djelovanja. Postaje tako očitim jedan od ključnih problema pastoralne prakse, tj. djelovanje koje nije na odgovarajući način niti u dovoljnoj mjeri usmjereno na osobnu razinu vjernika (utjecaj na koji se, jasno, uvijek pretpostavlja). Na taj način javlja se to da se mnoge osobe u zajedništvu ne osjećaju 'kod kuće', tj. javlja se problem 'pastoralne anonimnosti' kao posljedica nedovoljne pastoralne usmjerenosti na konkretne osobe.²⁴

Uočeni problemi jasno ističu potrebu uklapanja odrednica velikih crkvenih slavlja, ali i dinamizama redovitoga pastoralnog djelovanja, u odrednice životnog konteksta pojedinih osoba. Tako se ostvaruje osobni i egzistencijalno usmjereni stil Isusova djelovanja.²⁵ Na taj način bit će moguće konkretno i na odgovarajući način ostvarivati brigu mjesne Crkve za konkretnog čovjeka.²⁶ Samo tako može se očekivati plodonosno sudjelovanje pojedinih vjernika u velikom crkvenom događaju, što podrazumijeva i njihovo aktivno sudjelovanje u izgrađivanju crkvenog zajedništva potaknutog istim događajem.

3. Od velikog okupljanja i slavlja do konkretne svakodnevice

Iz dosad navedenog vidljivo je koliko je u aktualnoj hrvatskoj situaciji u praksi velikih crkvenih slavlja potrebno poraditi na konkretiziranju odjeka i evangelizacijskih naglasaka tih događaja u konkretnoj praksi biskupijskih i župnih zajednica.

24 Usp. Šimunović, Milan, *Pastoral za novo lice Crkve. Teološka promišljanja o župnoj zajednici*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2006, str. 54.

25 Usp. Tonelli, Riccardo, *Per una pastorale giovanile al servizio della vita e della speranza. Educazione alla fede e animazione*, Elledici, Leumann (Torino), 2002, str. 29.

26 Usp. Biju-Duval, Denis, *La Chiesa presente e operante nella parrocchia*, u: Pontificium Consilium pro laicis, *Riscoprire il vero volto della parrocchia*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2005, str. 57; Hater, Robert, J., *The Catholic Parish. Hope for a Changing World*, Paulist Press, New York — Mahwah, 2004, str. 138; Matulić, Tonči, *Metamorfoze kulture. Teološko prepoznavanje znakovna vremena u ozračju znanstveno-tehničke civilizacije*, Glas Koncila, Zagreb, 2008, str. 788: »... Pastoralni rad s pojedincima, zalaganje na planu njihova evandeoskoga obraćenja, pomoć pri bolnom radanju duhovnih plodova obraćenja, duhovno savjetovanje, moralna podrška i pratnja na životnim putovima, samo su neke oznake duhovne i moralne obnove vjernika koje nešto obećavaju u uvjetima života znanstveno-tehničke civilizacije. Put Crkve je — konkretni čovjek. Konkretni čovjek subjekt je evangelizacijskih nastojanja. Nije to više narod, teritorij, masa, nego konkretan pojedinac, muškarac i žena sa svojim traženjima, pitanjima, radostima i nadama, žalostima i tjeskobama.«

Od često prevladavajućeg vrednovanja kriterija masovnosti, tj. što je moguće većeg broja sudionika, pozornost treba preusmjeriti prema kvaliteti sudjelovanja i ostvarivanja pastoralno–evangelizacijskih poticaja. To ne znači zanemarivanje broja sudionika ili nekih drugih indikatora i kriterija, već njihovo promatranje u ukupnosti ispravne teološko–pastoralne kriteriologije²⁷, u kojoj se upravo aktivno sudjelovanje i svijest o aktivnom kršćanskom životu, polazeći od liturgijskih slavlja (osobito euharistije), smatraju ključnim elementima.

Osobito se, kako je već istaknuto, ovaj drugi element — aktivno kršćansko življenje, polazeći od slavlja — čini izuzetno problematičnim i u našoj aktualnoj situaciji. Stoga je vrijeme koje slijedi nakon većeg događaja potrebno promatrati kao razdoblje ne tek nekakvoga neodređenog i često samo osobnoj volji pastoralnih subjekata prepuštenog ponavljanja onih odjeka i naglasaka koji su osobito došli do izražaja tijekom velikog slavlja, već kao vrijeme intenzivnoga pastoralnog programiranja i operativnog djelovanja u smislu ostvarivanja spomenutih odjeka i naglasaka. Ovaj proces ne teče sam od sebe, ili barem ne u najvećem dijelu. Nužno je naglasne i evangelizacijske domete velikog događaja pretočiti u konkretne projekte na biskupijskim, a osobito na župnim razinama. Razrađenom kapilarnom metodologijom, raznolikim načinima predstavljanja, animiranja i sudjelovanja u pastoralnim pothvatima, uređenom mrežom zaduženih osoba i volontera treba djelovati na način oživotvorenja odjeka velikog događaja na svim razinama crkvenosti. Tek uspoređujući tu metodologiju i njezine mogućnosti postaje jasno koliki je nesrazmjer na djelu uzme li se u obzir razdoblje koji nastupi nakon nekoga većeg događaja u našoj domaćoj crkvenoj javnosti i evangelizacijski naboj prisutan tijekom samog slavlja. Ponekad se čini da osim neke obljetnice, pokoje monografije ili spomena »lijepog i veličanstvenog događaja« u životnoj praksi kao da ne ostane ništa više. Upravo je stoga nužno sredeno djelovati na ostvarenju »povratnog djelovanja« velikog događaja na svim razinama. Samo se tako može ostvariti njegov puni domet u crkvenoj, ali i u društvenoj javnosti. Na taj će način teme i vrijednosti pod posebnim vidom istaknute prigodom određenog većeg događaja moći prožeti svakodnevni angažman vjernika u ukupnosti njihovih života.²⁸

3.1. *Strukture i subjekti djelovanja*

Ako se još jednom osvrnemo na konkretnu župnu razinu djelovanja, vezano uz koju se s obzirom na izabranu temu osjećaju i najveći problemi, nužno se moramo zaustaviti i na pitanju struktura i osoba koje trebaju provoditi tako složeni pothvat tematiziranja i aktualiziranja cijeloga jednoga velikog događaja na župnoj razini. Hrvatska pastoralna situacija pokazuje veliku potrebu proširenja lepeze sudionika u ukupnom djelovanju Crkve, posebice kada je riječ o službama i zadaćama vjernika laika. No odgovori na ovu potrebu uglavnom su više simboličkog karaktera,

27 Usp. Lanza, Sergio, *Introduzione alla teologia pastorale. Teologia dell'azione ecclesiale*, Queriniana, Brescia, 1989, str. 294.

28 Usp. Fontana, Andrea, *Progetti pastorali*, Editrice Elledici, Leumann (Torino), 2003, str. 32.

posebice kada je riječ o nekim zaduženjima koja bi trebala zaživjeti na župnoj razini. U tom je smislu između ostalih indikativan primjer zaduženja pastoralnog asistenta.²⁹ Više se u posljednje vrijeme čini u smislu osposobljavanja animatora u pojedinim područjima pastorala.

No tematiziranje i aktualiziranje velikoga crkvenog slavlja nije moguće prikladno ostvariti samo zaduženjem jedne osobe. Mora se stvoriti čitav tim ili skupina animacijskog karaktera koja će pod vodstvom župnika brinuti o ovom pothvatu.³⁰ Kako se ne bi upalo u napast nepotrebnog umnažanja struktura ili stvaranja paralelnih struktura s istim ili manje–više istim zadaćama, pored onih već postojećih, mora se istaknuti da je ovdje riječ o skupini koja bi imala jedan specifični zadatak: animiranje župne zajednice s obzirom na temu i dinamiku predstojećega velikog događaja. Npr. župno pastoralno vijeće ima u tome bitnu ulogu, ali opseg djelovanja članova vijeća bitno je širi i složeniji u odnosu na spomenutu skupinu suradnika. Ona bi trebala imati specifični zadatak: aktualiziranje teme i dinamike predstojećega velikog događaja u odnosu na vlastitu župnu zajednicu, izrada prigodnih katehetskih i medijskih materijala s obzirom na naznačenu temu, organiziranje prigodnih kateheza, susreta, tribina i sl. kako bi se tema i cijeli kontekst velikog događanja približio članovima župne zajednice. Riječ je o zadaćama za duže vremensko razdoblje. Također, bitno je ustvrditi da i navedena skupina mora biti formirana od osoba uzornoga kršćanskog života koje aktivno i predano kršćanski žive u vlastitoj obitelji i u vlastitoj župnoj zajednici, ali koje k tome imaju dobre komunikacijske i animatorske sposobnosti te koje su se i same spremne staviti na put trajne i specifične formacije. Posebice je važno to imati u vidu kada je riječ o složenim i zahtjevnim crkvenim događanjima čiju je temu i dinamizme ostvarivanja najprije potrebno dobro teološko–pastoralno i duhovno osobno i zajednički upoznati kako bi se pristupilo složenom procesu projektnog uklapanja velikog događanja u dinamizme života i djelovanja vlastite župne zajednice. Projekt velikog događaja na biskupijskoj, metropoljskoj, nacionalnoj ili svjetskoj razini u župnoj zajednici na poseban način treba postati zadaćom ove skupine.

3.2. *Izgradnja novog mentaliteta*

Veliko slavlje dakle krajnji domet ima u aktivnoj kršćanskoj životnoj praksi sudionika. To konkretno znači da je jedan od bitnih plodova, posebice u aktualnom trenutku, pomak od pasivističkog stava mnogih vjernika prema zauzetom kršćanskom življenju, a posebice zauzetom evangelizacijskoj praksi u društvu. Drugim riječima, novi vjernički mentalitet (kojemu je ovo samo jedna od bitnih odrednica) mora postati nužnom posljedicom sudjelovanja u većem crkvenom događaju. Iako

29 Usp. Devčić, Ivan, *Širenje obzora nade*, Riječka nadbiskupija — Adamić, Rijeka, 2005, str. 22.

30 Bitna uloga ove skupine svodi se na animaciju u vidu predstojećeg velikog slavlja i svega onoga što dinamika takvog događanja iziskuje. Ta je uloga u određenom smislu razrađena i u nekim već predloženim sličnim modelima s obzirom na ovakvu skupinu. Usp. Cappellaro, Juan Bautista, *Edificare la Chiesa locale. Guida alle strutture diocesane e parrocchiali*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 1999, str. 73.

ovdje ne možemo ulaziti u cijelu problematiku naslijeđenoga vjerničkog mentaliteta, moramo ipak istaknuti odlučujući značaj koji ima pomak u mentalnom pristupu vjernika s obzirom na ukupno sudjelovanje u liturgijskim slavljinama Crkve. Toliko je puta već i na razini domaće crkvenosti istaknuta potreba dodatnoga pastoralnog djelovanja u smislu širenja svijesti o aktivnom sudjelovanju vjernika u sakramentalnim slavljinama Crkve, a onda i o aktivnom kršćanskom životu u svakodnevicu.³¹ Potrebno je dakle, polazeći od slavlja, graditi novi mentalitet aktivnoga kršćanskog života u njegovu totalitetu. Vezano za našu temu, to predstavlja potrebu stvaranja stila života, aktivne životne navike u koju su uključene vrijednosti koje su na poseban način tematizirane tijekom velikog slavlja. Upravo tome treba pridonijeti sve gore rečeno. Iskustvo vrijednosti treba postati proživljeno iskustvo u svakodnevicu kao stil i model življenja.³² Tim putem proklamirane vrijednosti postaju mentalitet. Veliko okupljanje postaje jedan od nosivih stupova nove svakodnevne životne prakse.

3.3. *Događaji kršćanske nade*

Na kraju ovoga studijskog razmišljanja obratit ćemo pozornost i na neke od dimenzija sadržaja velikih vjerničkih okupljanja i slavlja. Valja odmah istaknuti da je uvijek temeljna i ključna odrednica sadržaja Otajstvo Isusa Krista koje se slavi, te je ono i ishodište i uvir samog slavlja. Ovdje želimo istaknuti jednu nužnu posljednicu slavlja Kristova Otajstva koje je bitno povezano s ukupnošću vjerničkog života. Naime riječ je o navještaju kršćanske nade. Mora se reći da je većina velikih događanja koja se organiziraju i usmjerena u tom smislu. Tematiziranje smisla života iz kršćanske perspektive, kao i tematiziranje kršćanske nade pod raznim vidovima prisutno je prilikom takvih događaja.³³ No ima i suprotnih slučajeva, tj. onih prilika u kojima je navedeno moglo biti puno snažnije ostvareno. Ponekad se događa i to da su egzistencijalni elementi poput pitanja smisla i nade jako slabo uočljivi u cijeloj impostaciji i porukama. Ovdje imamo pred očima i nužnu evangelizacijsku dimenziju slavlja i odjeke u široj društveno-kulturalnoj sredini.

Kao eminentno teološko–pastoralni objekt proučavanja, praktična dimenzija velikih crkvenih događaja pod evangelizacijskim vidom u bitnome je usmjerena na

31 Hrvatska biskupska konferencija, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, Glas Koncila, Zagreb, 2008, br. 6: »Danas se može s pravom govoriti o 'novom' pastoralu koji sakramente ne promatra odvojeno jedne od drugih, ili samo kao 'kanale' milosti kako bismo mogli živjeti kršćanski. Pastoral Crkve danas želi još snažnije produbiti opću viziju kršćanskog života, kojemu su sakramenti bitni element i trajna hrana milosti. Sakramenti nisu usputni događaji, ceremonije koje se iscrpljuju u pripravi i slavlju, nego događaji koji mijenjaju i pravilno usmjeruju kršćanski život. Zato samo stalan i u svim svojim vidovima uskladen pastoral može pomoći da vjernici shvate koje je mjesto sakramenata u životu jednog kršćanina... Nije dovoljno shvatiti sakramente, treba ih živjeti u stvarnosti svagdašnjeg života.«

32 Usp. Fontana, Andrea, *Progetti pastorali*, Editrice Elledici, Leumann (Torino), 2003, str. 34.

33 Dimenzija kršćanske nade i, polazeći od nje, omogućavanja susretanja sa smislom života u kršćanskom pogledu elementi su svih crkvenih slavlja i događaja. Ovdje su navedene teme samo promatrane u odnosu na primjer događanja koja su tema ovog rada.

ostvarivanje takve vjerničke prisutnosti u svijetu koja će biti »prisutnost koja komunicira« kršćansku nadu i otvara prostore za novo egzistencijalno iskustvo smisla, polazeći od kršćanske nade. Riječ je o iskustvu nade koja kao nužnu dimenziju ima odgovorno kršćansko življenje u svakodnevicu.³⁴ I tu je važno spomenuti da su upravo veliki događaji prilika za tematiziranje ove tako potrebne i važne dimenzije naviještanja i evangelizacije, i to pod vidom prožimanja ili ponovnog prožimanja svakodnevnog života osoba novom perspektivom smisla. Upravo bi veliki crkveni događaji trebali biti uvršteni u niz prilika koje će na širem planu odgovoriti na očekivanja ili barem potaknuti na traženje dubljih odgovora u vezi nade i smisla. To poprima posebnu težinu upravo danas kada su ove dvije dimenzije često vrlo slabo prisutne u životima ljudi, te kada se, upravo zbog toga, na poseban način pokazuju kao nezaobilazne u sklopu evangelizacijske dinamike.

Imajući navedeno u vidu, potrebno je teološko–pastoralnu i katehetsku impostaciju velikih okupljanja jasno postaviti u logiku odgovora na pitanja smisla i nade. Rečeno nužno podrazumijeva takvu impostaciju koja će omogućiti da veliko okupljanje ili proslava progovori i odgovori i na ova pitanja, da njegove poruke i nagovori budu intonirani tonovima nade. To nipošto ne znači pretvaranja određenih elemenata otajstvenog događanja u neku vrstu »egzistencijalističke rasprave,« ali znači promišljanje impostacije kako bi se ostvarila ona koja će omogućiti novo i snažnije valoriziranje navedenih evangelizacijskih elemenata i naglasaka, što ne predstavlja jedinu dimenziju događaja, ali svakako jednu od najvažnijih.

4. Zaključak

Pastoralna dinamika velikih crkvenih slavlja pokazuje se kao složen i zahtjevan proces. On je usmjeren skladnom ostvarivanju pojedinih događaja prigodnog karaktera ili određenoga tematskog slavlja. Takvi događaji, polazeći od središnje ukorijenjenosti u slavlju Kristova Otajstva i imajući u konačnici to Otajstvo kao svoj uvir, na široj crkvenoj razini posebice tematiziraju određeni segment crkvenog života, a tim putem na poseban su način usmjereni osnaženju ukupnoga crkvenog života i djelovanja, posebice kada je riječ o svjedočenju vjere i evangelizaciji u društveno–kulturalnoj dimenziji. Kako bi se takav cilj i doprinos velikih crkvenih slavlja doista i ostvario, potrebno je učiniti nužne korake da se na srede projektni način pastoralna dinamika takvih događaja uklopi u redovitu pastoralnu dinamiku života Crkve, osobito na biskupijskoj i župnoj razini. Veliki događaji ne smiju postati autoreferencijalni trenuci života Crkve, već moraju biti skladno uklupljeni u njezinu ukupnu pastoralnu dinamiku. Zato se nužno moraju učiniti napore da se, počevši od biskupijske i župne razine, stvaraju pretpostavke, strukture i sredstva te prikladno vrijeme za skladno ostvarivanje naznačene dinamike, ali da

34 Usp. Benedikt XVI, *Spe salvi. Enciklika vrhovnog svećenika biskupima, prezbiterima i đakonima, zavjetovanim osobama i svim vjernicima laicima o kršćanskoj nadi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008, br. 41.

se određuju i konkretni subjekti koji će pod vodstvom pastira na poseban način djelovati u ovom smjeru. Redimencioniranje dinamike velikih crkvenih slavlja mora krenuti od ovih pretpostavki. Kako bi se to ostvarilo, potrebno je uvažavati poosobljeni i kapilarni način pastoralnog djelovanja, način koji omogućuje ostvarivanje priprema za veće slavlje, ali i njegovo »povratno« djelovanje na najkonkretnijim razinama života. Pritom je nužno djelovati na razumijevanje slavlja i sudjelovanje u njemu, a kojemu je cilj mijenjanje i vođenje konkretne prakse života. Evangelizacijska dimenzija slavlja mora se uočiti u konkretnoj praksi sudionika, posebice s obzirom na življenje i svjedočenje vjere u društveno–kulturalnoj dimenziji. U govoru o evangelizacijskoj dimenziji događaja jači naglasak mora se postaviti na ostvarivanje takve teološko–pastoralne impostacije događaja, koja će omogućiti snažnije tematiziranje kršćanske nade i susretanja novog smisla života upravo polazeći odatle.

The Pastoral Dynamics of Great Ecclesial Celebrations

Nikola Vranješ*

Summary

A gathering together in communion with the ecclesial community is a framework for Christian life and a constant which represents the unavoidable and constitutive basis for activity motivated by faith. We are referring here primarily to a gathering at the centre of which is the celebration of the sacraments (especially of the Eucharist) and hearing the Word of God. God, Who is a communion of three Persons, providentially gathers together his people. A gathering in communion with the Church is a crucial expression of the dynamics of gathering together of the faithful. It is a constant which essentially determines the pastoral work of the Church. In this respect, a gathering in ecclesial communion is not only a sign and expression of the faith of the community, but also the principle guideline of its life and activity, the principle guideline for pastoral work. Pastoral work is realised in the dynamics of a gathering together. This fact is particularly evident in larger ecclesial gatherings, especially great celebrations, but also on other occasions. This article examines the relationship between such larger gatherings of the ecclesial community and the regular dynamics of pastoral activity, since it is in this very relationship that certain fundamental problems occur with regard to the connection between gatherings and regular pastoral work at the present moment in time, as do also the perspectives for improvement of the relationship.

Key words: Church, gathering, celebration, solemnity, pastoral work, communion parish community

* Dr. sc. Nikola Vranješ, Theology in Rijeka, Dislocated Studies of the Catholic Faculty of Theology, University of Zagreb. Address: Tizianova 15, 51 000 Rijeka, Croatia.
E-mail: nikola_vranjes2004@yahoo.com